

Janez
Cigler
Kralj

Je letnik 1978. Diplomirani politolog. Poklicno pot je leta 2006 začel kot piarovec **poslanske skupine NSi**. Korošec, ki je oče štirih otrok in z družino živi v Komendi, si je delovne izkušnje nabiral v medijski mreži Infonet in na javnem skladu za razvoj kadrov, leta 2012 pa se je vrnil v **parlament** kot strokovni sodelavec **poslanske skupine NSi** za vprašanja dela, družine in socialnih zadev.

Mislím, da se ne bomo vračali nazaj, ampak iskali pot naprej

Tekst

Barbara Hočevár

Foto

Voranc Vogel

Tokrat bo prvi maj zelo drugačen, kot smo ga bili vajeni. Zaradi negotovosti ob razmerah, ki jih je prinesel koronavirus – od tega, da ne vemo, koliko časa bo trajala kriza, do tega, da ni jasno, kakšne bodo njene posledice za gospodarstvo in življenje nasploh –, se porajajo številna vprašanja. Nekatera med njimi smo zastavili tudi ministru za delo, družino in socialne zadeve Janezu Ciglerju Kralju.

Kakšen je naš trg dela danes?

Pred nami so kar veliki izzivi, ki jih mogoče danes še ne čutimo. Od začetka koronakrize je približno 13.000 na novo brezposelnih v evidenci zavoda za zaposlovanje. Po naših analizah gre zlasti za ljudi, ki so se jim iztekle pogodbe o zaposlitvi za določen čas, zaradi nepredvidljivih razmer pa jim jih niso podaljšali.

V normalnih razmerah bi zdaj pričakovali približno 74.000 iskalcev zaposlitve, lani ob tem času jih je bilo 76.000, zdaj pa jih je že nekaj več kot 87.000. Opazili smo, da so se številke počasi povečevale proti koncu marca, prvi teden aprila so se hitreje, po skoraj 900 na dan, zdaj pa se spet umirjajo.

Predvsem zaradi vseh sprejetih ukrepov trg dela ni prizadet tako, kot bi bil, če država ne bi posredovala. Mislím, da je gospodarstvo razumelo ukrepe, jih sprejelo in začelo koristiti. Doslej je približno 34.000 podjetij oddalo vloge za skupaj okrog 290.000 delavcev na čakanju. Zajeli smo širok krog delodajalcev, za katere predvidevamo, da bodo imeli težave predvsem ta dva meseca in pol, kolikor računamo, da bo trajala izolacija. Mislím, da smo za zdaj obvarovali trg dela, pričakujemo pa, da bodo posledice prišle z zamikom, tako da moramo biti z mislimi že pri 1. juniju, ne glede na to, ali se bo izolacija podaljšala ali ne.

Gorenje napoveduje odpuščanje tisoč zaposlenih, kar bo zelo prizadelo šaleško regijo.

Kako ste pripravljene na to in še kakšno podobno potezo kakega drugega podjetja?

Gorenje je pomembna gospodarska družba, predvsem zaradi tega, ker ima glavnino svojega zaposlitvenega potenciala v Šaleški dolini. Ta regija je zelo občutljiva za take spremembe. Tudi osebno sem se seznanil z razmerami glede odpuščanj v Gorenju in se pogovoril s predstavniki občine Velenje in sindikatov. Vloga zavoda za zaposlovanje, s katerim sem redno v komunikaciji, bo v teh postopkih ključna. S tem namenom smo že in še bomo kadrovsko okrepili izpostavo zavoda v Velenju. Vsem, ki bo bodo izgubili zaposlitev, bomo pomagali po najboljših močeh in zmožnostih, med prvimi koraki bo zagotovitev takojšnje socialne varnosti, dokler ne pridobijo nove zaposlitve. Z ukrepi aktivne politike zaposlovanja pa želimo ljudem pomagati čim prej priti do druge zaposlitve.

Pomembnejši ukrepi aktivne politike zaposlovanja, ki bi lahko prišli v poštev v primeru zaposlenih Gorenja, so tudi programi usposabljanja in izobraževanja, ki so namenjeni tako za mlade kot za osebe nad 50 let. Vemo, da se s pridobitvijo novih znanj večajo možnosti za zaposlitev.

Med najbolj prizadetimi v tej epidemiji so panoge, ki ne morejo opravljati dela, kot so gostinstvo, turizem in številne storitvene dejavnosti. Kako ste pripravljene na pomoč tem dejavnostim?

Gostinstvo in turizem sta ta čas res najbolj pereča zgodba. Iz polnega obsega dela so se morali naenkrat »ugasniti«. Mislím, da smo jim šli dobro naproti s pokritjem prispevkov in temeljnim dohodkom na eni ter plačilom nadomestila za čakanje na delo na drugi strani. Predvidevamo, da bodo lahko po zaključku krize postopno in prilagojeno zagnali svoje dejavnosti. Poleg tega, kar smo jim doslej ponudili, da bodo lahko »zamrznjeni« počakali, že snujemo ukrepe za obdobje po 1. juniju. Med drugim razmišljamo o subvencioniranju skrajšanega delovnega časa po avstrijskem oziroma nemškem vzoru. Najverjetneje se bodo za tako možnost odločali predvsem v gostinstvu, turizmu in avtomobilski industriji.

Z ukrepi aktivne politike zaposlovanja pa smo pripravljene tudi na to, če bi se med krizo delodajalci vseeno odločali za odpuščanja. Vendar upamo, da se ne bodo v preveli-

ki meri. S temi bi ljudem pomagali čim prej priti do druge zaposlitve.

V tretjem svežnju ukrepov boste ...

... pripravili izhodno strategijo. V tem sklopu računamo predvsem na ukrep subvencioniranja krajšega delovnega časa. To pomeni, da bi denimo delavci delali od 20 do 36 ur na teden, pri čemer tako delodajalec kot delavec dobita subvencijo, delavec pa bo kljub skrajšanemu delovnemu času dobil prejemke, primerljive plači za polni delovni čas. Ta ukrep bomo ponudili tako, da bo privlačen in stimulativen, tako za zaposlenega kot za delodajalca, hkrati pa bomo vgradili varovalke, ki bodo preprečevale zlorabe. Tega se ljudje najbolj bojijo in sindikati upravičeno izpostavljajo, da bi lahko nekdo koristil subvencije za čakanje, delavci pa bi delali.

V ukrepih prvega svežnja imamo varovalko proti odpuščanju za tiste, ki dobijo nad 800.000 evrov pomoči.

Če zdravstvena kriza le ne bo predolgo trajala, pa mislim, da bodo podjetja ohranila spomin na razmere pred njo in na to, kako težko je najti in obdržati dobrega delavca. Tudi ukrepi, ki smo jih pripravili in jih še bomo, so namenjeni temu, da jih čim več obdrži delo. Večina podjetij je po mojem mnenju zavednih in bodo poskušala s istimi ekipami, ki jih imajo, čim bolj zagnati delo po epidemiji.

Že dolgo se vrstijo pozivi delodajalcev k večji prožnosti v delovnopравни zakonodaji. Nekateri vidijo tudi v tej krizi priložnost, da bi se, kar oni razumejo kot togost, zdaj nekoliko »zmehčalo«. Ali bi se vi strinjali s tem?

Moj prvi odgovor na kakršnokoli tovrstno pobudo bi bil socialni dialog. Kot sem že ob nastopu funkcije poudaril, mi ta ogromno pomeni, cenim ga, ker vem, da so rešitve, ki so dogovorjene v socialnem dialogu, veliko bolj kakovostne in trajne kot pa tisto, kar bi zapovedali z zakonodajo.

Socialni dialog je torej okvir. Vidim pa, da smo v mesecu in pol krize izkusili nekaj tako velikih sprememb in bili primorani nekatere reči postaviti dobesedno na glavo, da lahko vsi skupaj kaj od tega vzamemo tudi kot primer dobre prakse za urejanje trga dela v bližnji prihodnosti oziroma srednjeročno.

Mislim, da imamo kar dobra izhodišča za pogovor v okviru socialnega dialoga predvsem glede digitalizacije, dela od doma, boljšega odgovora na to, kaj so potrebe trga dela in vseh njegovih deležnikov.

Če pogledam samo državno upravo ali javni sektor, smo se morali v nekaj tednih na hitro prilagoditi in najti rešitve. Vidimo, da v teh kriznih razmerah ohranjamo dobro ravnotežje in omogočamo, da osnovni procesi tečejo normalno, pa še krizne ukrepe izvajamo.

Delu od doma velja posvetiti več pozornosti, tudi v gospodarstvu. Zavedam se, da to ni zveličavna rešitev in da nima samo pozitivnih vplivov. Bomo pa naredili dobro analizo, kateri del zaposlenih lahko normalno dela od doma, če oni to želijo in delodajalec presodi, da je to mogoče, in ima ustrezno komunikacijo z njimi. Delo od doma se mi zdi pozitivno za usklajevanje poklicnega in družinskega življenja, ne izgublja se čas za prevoz. Ni pa zanemarljivo niti to, da sta infrastruktura in okolje zaradi tega veliko manj obremenjena.

Ste torej naklonjeni reformi trga dela?

Ta mandat bo kratek, samo dobri dve leti, ob tem, da bo do konca zaznamovan z vplivom koronavirusa, vmes pa

bomo še predsedovali svetu EU. Zelo težko bomo zbrali toliko energije, da bi v socialnem dialogu lahko dogovorili kako bistveno spremembo zakonodaje, mislim pa, da bomo postavili izhodišča za naprej, za naslednji mandat.

Osebnostno se bom zavzel za to, da se v socialnem dialogu začnemo pogovarjati o novem socialnem sporazumu, ki je širši kontekst dogovora, kako bomo kot družba šli naprej. Zdaj se veliko govori o tem, kako se bomo hitro vrnili nazaj, v normalne tirnice. Mislim, da se ne bomo vračali nazaj, ampak iskali pot naprej, nove paradigme in odgovore na izzive časa.

Bom bolj neposredno vprašala: ali se vam zdi, da je treba zakonodajo spremeniti, da bi se laže odpuščalo? Kolikor sem se v zadnjih desetih letih ukvarjal s tem področjem – in zdaj tudi na ministrstvu vidim –, je naša delovna zakonodaja kar dobro napisana, s čimer se strinjajo tako rekoč vsi socialni partnerji. Mislim, da gre bolj za probleme izvajanja in spoštovanja ter da se bomo morali ukvarjati predvsem s tem.

Možnost lažjega odpuščanja je tema, ki vznemirja predvsem sindikate. Po mojem opažanju to trenutno ni zgodba delodajalcev, ki si, v veliki večini, želijo delavce pridobiti in dolgoročno obdržati. Tik pred epidemijo koronavirusa so se namreč ubadali s pomanjkanjem delavcev. V dveh ali treh mesecih tega ne bodo preprosto pozabili.

Bolj bi se osredotočil na to, kako podjetjem in zaposlenim pomagati, da najdejo dolgoročno sodelovanje, nika kor pa ni čas, da bi se sploh pogovarjali o kakem lažjem odpuščanju. Pomagati je treba zadeve na novo zagnati in iskati odgovore na izzive novih razmer.

Ena od skupin, ki so jih trenutne razmere posebej hudo prizadele, so prekarci. Kaj nameravate storiti za urejanje njihovega položaja?

Prekarnost ima dve plati medalje. Na eni strani je to žalostna zgodba izkoriščanja, na drugi je lahko zgodba uspešne Slovenije, zato je toliko težje rešljivo. Moje predhodnice so se z najboljšimi nameni želele posvetiti temu področju, a je to delo na dolgi rok.

Zakaj se mi zdi tako zahtevno? Vprašanje je, koga imamo v mislih, ko govorimo o prekarcih. To je zelo heterogena skupina. Že pri espejih lahko takoj ločimo več skupin – pri tistih s podjetniško idejo, ki ustanovijo družinska podjetja, zagotovo ni elementov prekarnosti, problem je za tiste, ki so v samozaposlenost prisiljeni. Možnosti nadzora pri slednjem obstajajo in že v zdajšnji zakonodaji je ob elementih delovnega razmerja mogoče ukrepati.

Imamo pa še druge prekarce, ki nas tudi sami opozarjajo nase – potrebujemo dobro analizo, koliko jih je, zakaj so v takem položaju. Največja težava je, da nimajo socialnega zavarovanja in so brez prave varnostne mreže. Za te bomo morali najti rešitev.

Temeljno vprašanje, na katero bomo morali odgovoriti, je, ali je skupina prekarcev takšna, da mora država prevzeti vlogo poroka zanje. In v kolikšni meri. Moramo pa skupino dobro spoznati in preveriti njihove potrebe.

Ukrepi iz prvih dveh svežnjev protikoronskih paketov po vaših besedah zadevajo 1,2 milijona ljudi. Ste dosegli vse, ki bi jih morali?

Ukrepov smo se morali lotiti zelo hitro, 13.

marca je vlada prisegla, 14. marca smo opravili predajo poslov in takoj začeli analizo stanja. V zdravstvu in civilni zaščiti je bilo stanje porazno. In najprej smo se morali odzvati na to, da ni bilo zaščitne opreme, načrtov, sistema. Ob tem smo se takoj odločili – in naše ministrstvo je pri tem igralo veliko vlogo –, da je treba pomagati prebivalstvu in gospodarstvu.

Priprava prvega protikoronskega paketa je bila izjemno zahtevna, ekipe so delale noč in dan. S čim takim se ni še nikoli srečala ne administracija ne gospodarstvo.

Sveženj smo snovali s ciljem, da »zamrznemo« stanje in s tem pomagamo prebroditi najhujše, da gremo po zdravstveni krizi naprej. Prioriteta je bila, da čim več ljudem, ki jih bo kriza prizadela, pomagamo čim hitreje zaživeti normalno življenje. Ko nekaj počneš na hitro, brez možnosti, da bi se poglobil in delal analize, lahko tudi koga izpušiš, morda dodaš koga, ki se zdi komu neupravičen do pomoči, in narediš kako napako ali pomanjkljivost.

Ne bom rekel, da so ukrepi idealni, so pa v teh razmerah optimalni. Želeli smo ohraniti družbeno povezanost, skompenzirati tvegana, s katerimi se srečujejo različne družbene skupine. V tem smislu smo nastavili sistem, ki pokrije res velik krog ljudi in je preprosto dostopen. Zelo pomembno je, da ni zapleten izvedbeno. To nam je uspelo, zato smo ubrali poti, ki se morda ne zdijo vsem pravične, jaz pa trdim, da so optimalne in ohranjajo družbeno kohezijo.

O pravičnosti so različne ocene, ki so se vedla pogojene s položajem posameznika, ki jih izreka. A najbrž se lahko strinjava, da je za študenta, ki je življenjsko odvisen od študentskega dela, zdaj pa ga ne more opravljati, 150 evrov veliko premalo za preživetje, za študenta, ki živi doma in ima stabilno podporo družine, pa pravzaprav žepnina.

Vsi študenti, ki niso zaposleni, bodo dobili po 150 evrov. Glede dodatka za študente smo delovali medresorsko, iskali smo rešitev predvsem za tiste, ki so jim upadli prihodki. Vendar smo videli, da bi bil postopek uveljavljanja, če bi zajeli samo tiste, ki so delali prek študentskih servisov, preveč dolgotrajen in zapleten, da bi v času trajanja epidemije sploh lahko odgovorili.

Zato smo se odločili, da rešitev vežemo na status. Ali je to pravično ali ne, se bomo najbrž še spraševali. Delali smo pod hudim časovnim pritiskom in iskali rešitve, ki so hitro izvedljive. Za to smo morali sprejeti tudi kak kompromis.

Računamo pa tudi na to, da je v Sloveniji širša družina zelo pomembna in povezana ter da si bodo generacije med seboj pomagale.

Zelo pereča tema v koronakrizi so domovi za starostnike. Kakšna je danes situacija v

njih?

Če smo prej ugotovili, da je koronakriza za trg dela prinesla nekatera spoznanja, ki bodo lahko temelj za novo vizijo in iskanje odgovorov na potrebe časa, je pri domovih za starejše kriza naplavila vse težave, ki so se že dolgo skrivale pod površjem. Problemom, kot so finančna in kadrovska podhranjenost domov ter njihova pomanjkljiva prostorska zasnova, se ni posvečalo pozornosti že več kot desetletje. Za take krize, kot je današnja, večina stavb ni primernih. V njih velikokrat, na primer, ni mogoče izvesti primerne izolacije.

Tisti, ki imamo karkoli opraviti s skrbjo za starejše, se moramo zavedati, da so takšne in drugačne epidemije del življenja v tovrstnih institucijah. Računam, da se bomo iz tega nekaj naučili, hkrati pa bo prostorska ureditev najbrž najlažji del te lekcije, ki smo jo zdaj dobili.

Finančna in kadrovska podhranjenost pa sta sistemski problem. V domovih je deljena pristojnost med socialnim in zdravstvenim delom, slednji močno prevladuje, ker so se potrebe starostnikov v zadnjem desetletju zelo spremenile. Trenutno je 80 odstotkov prebivalcev domov nepokretnih. Potrebe po kadru in vrsti oskrbe so popolnoma drugačne, kot so bile pred desetimi leti.

Pripraviti bo treba nov koncept financiranja zdravstvene oskrbe oziroma se odločiti, kaj bomo v temelju naredili s sistemom negovalnih bolnišnic in domov. Slišim skupnost socialnih zavodov, ki je zelo nezadovoljna, domovi starejših občanov se počutijo neslišani, ker menijo, da se od njih pričakuje, naj postanejo negovalne bolnišnice. Tega v tem trenutku ne moremo dopustiti. Mi se moramo odločiti, še v tej vladi, kako bomo zastavili skrb za starejše. Računam na to, da bova s kolegom **Tomažem Gantarjem** intenzivno zastavila pravo zakona o dolgotrajni oskrbi. Vendar to niso samo vprašanja tega zakona, ampak skrb za starejše na splošno.

Kaj je šlo narobe, da so se žarišča epidemije razvila prav v domovih?

Devetdeset odstotkov domov – konkretno 90 od 102 – je še vedno brez virusa. V tem vidim dobro novico, da so ekipe domov hitro reagirale, večina že pred razglašeno epidemijo. Opažamo dober pretok informacij in močno povezanost z lokalnim okoljem.

V dvanajstih domovih, kjer je virus, posebej pa v dveh, kjer sta največji žarišča, je situacija kompleksna. V Šmarju pri Jelšah začetno žarišče ni bilo v domu, ampak je bilo v šoli. Vsa občina je bila močno prizadeta. Ker virusa nismo poznali, so bili nekateri ukrepi neučinkoviti. Tudi arhitektura doma je nekoliko posebna, tako da ni bilo mogoče preprečiti križanja poti osebja. Verjamem, da to, kar se je zgodilo, ni odgovornost vodstva, ker se lahko vsaki instituciji zgodi vstop virusa.

V Ljutomeru je situacija izjemno zahtevna

in drugačna od šmarske. Virus je tja prišel kasneje, ko so že imeli nekaj izkušenj in vedenja o tem, kako ukrepati. Tu vidim bistveno točko, pri kateri se je zalomilo, v nezadostni lokalni povezanosti akterjev – vodstva doma, občine, zdravstvenega doma, civilne zaščite in tako naprej. Teško bi jaz zdaj rekel, od kod to izvira, ampak dejansko sem se tam ob obisku počutil kot mediator, ki jim na srce polaga, naj začnejo sodelovati v dobro oskrbovancev. Prav tako ne morem reči, kdo je najbolj odgovoren za to, saj sta tako za dialog kot za prepir potrebna najmanj dva. Situacijo spremljamo, v domu je zdravstvena inšpekcija, če bo treba, bomo potem naprej ukrepali.

Če pogledamo domove za starostnike širše, izven konteksta koronavirusa – kadrovski normativi so že vsaj desetletje zastareli, primanjkuje kadra, ki je absolutno podplačan, hkrati pa so položnice višje, kot imajo mnogi stanovalci pokojnine. Nenehno se opozarja, da smo zadnji javni dom zgradili pred skoraj petnajstimi leti, a smo še vedno evropska država z največ domskimi kapacitetami na število prebivalcev, hkrati pa je več kot 6000 starostnikov, ki urgentno potrebujejo prostor v domu. Kaj boste storili?

Kot izvira že iz vprašanja, je situacija izjemno kompleksna, ampak ni nerešljiva. Samo z gradnjo domov ne bomo rešili vseh problemov. Pogledati bomo morali celoten sistem in se odločiti, kako naprej. Ker če spremenimo le en parameter, ne bomo nič naredili oziroma ima lahko to kvečjemu hujše posledice. Rad bi, da po vsej Sloveniji analiziramo, kakšne domove imamo, kakšna je struktura zaposlenih, kako je s cenami. Tu ne bo hitre instantne rešitve.

Več je razmislekov. Med drugim, na primer, da bi imeli na eni strani negovalne bolnišnice, ki bodo spadale pod zdravstveni resor in se financirale v okviru splošnega dogovora iz blagajne ZZZS, na drugi pa sistem socialne oskrbe, ki se bo financiral po drugem modelu, predvsem iz prispevkov oskrbovancev in njihovih svojcev.

Razmisliti bo treba tudi o gradnji domov Pete generacije, kjer bodo imeli večji občutek tega, da so doma in obdržijo malo več zasebnosti pa tudi človekovega dostojanstva v tretjem življenjskem obdobju.

Več kot 300.000 upokojencev bo prejelo solidarnostni dodatek, ker imajo pokojnine, nižje od 700 evrov. Učinki zadnje pokojninske reforme se bodo kmalu iztekli, strokovnjaki napovedujejo, da bi se leta 2025 morala že začeti izvajati nova. Se je boste lotili?

Največja težava našega pokojninskega sistema je – poleg tega, da se razmerje med aktivnim prebivalstvom in upokojenci neugodno obraca – nezaupanje vanj. Mladi ne pričakujejo,

da bodo kaj imeli od njega. Kot minister želim najprej to obrniti in vrniti zaupanje vanj. Kako? Tako, da bo sistem bolj transparenten. Zdi se mi, da marsikdo ne razume, da imamo »pretočni« sistem, po katerem se vplačila aktivnih prebivalcev v pokojninsko blagajno samo »obrnejo« in gredo v izplačila upokojencem. Ljudem moramo dati možnost, da bolje spoznajo, kakšen sistem imamo.

Naša druga odgovornost je, da ljudem zagotovimo dostojne pokojnine. Res je katastrofa, da je nekdo dolgo delal in ima po 300 ali 400 evrov pokojnine. Za polno delovno dobo so moji predhodniki določili, da je najnižja pokojnina 530 evrov, trenutno znaša 555 evrov, a je tudi to premalo.

Tretja točka pa je vzdržnost sistema. V koalicijsko pogodbo smo zapisali oblikovanje demografskega sklada, tudi zaradi slabega razmerja med vplačevalci v blagajno in upravičenci do pokojnin. Že zdaj proračun prispeva slabo milijardo na leto, za dolgoročno vzdržnost bomo morali najti dodatne vire, ki bodo amortizer sistema.

Konkretno bomo nadaljevali delo s skupino, ki je bila ustanovljena pri ekonomsko-socialnem svetu, pogledali bomo belo knjigo in v socialnem dialogu iskali kompromise.

Od 1. januarja je v veljavi nova ureditev dvojnega statusa, po katerem lahko posameznik, ki izpolnjuje pogoje za starostno pokojnino, nadaljuje delo in hkrati prejema 40 odstotkov pokojnine. Kakšni so učinki? Podpirate takšno ureditev?

O vplivu zadnjih sprememb zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju na trg dela je v tem trenutku še preuranjeno govoriti, saj so začele veljati šele z januarjem tega leta. Lahko pa povemo, da je bilo v marcu zavarovancev, ki so nadaljevali delo tudi po izpolnitvi pogojev za starostno upokojitve in prejemanju 40-odstotni del pokojnine, 11.220.

Še naprej spremljamo učinke, ker bi radi videli, ali pomeni to motivacijo za ljudi, ki izpolnjujejo upokojitvene pogoje, pa tudi, ali so učinki v smislu, da se Slovenija premakne nekoliko višje na lestvici vključenosti starejših na trgu dela.

Stranka, ki me je predlagala na to funkcijo, NSi, ima še bolj izdelano idejo za dvojni status, tudi sam sem mu naklonjen. Zaposlene, ki jih tudi delodajalec želi, moramo motivirati, da ostanejo.

Ob prejšnji ekonomski krizi je bil eden od ukrepov »prisilno upokojevanje« vseh, ki so izpolnili pogoje. V zadnjih tednih je bilo slišati tudi pobude v tej smeri, če bodo razmere na trgu dela dalj časa neugodne. Ste jim naklonjeni?

Tovrstni pozivi so prišli do nas. Za zdaj jim nismo sledili, ker menimo, da take situacije, kot je bila ob prejšnji ekonomski krizi, ne bo. Spremljamo dogajanje, kakšne potrebe bo

imelo gospodarstvo in kaj bodo na drugi strani izpostavili sindikati.

Od januarja je višja minimalna plača, iz katere so tudi izločeni vsi dodatki. Imate že podatke, kakšni so njeni učinki za delavce in za podjetja? Kakšno je vaše stališče do minimalne plače?

Konkretnih podatkov še ni, vsi delodajalci pa niso zadovoljni z ureditvijo.

Zakon o minimalni plači je bil sprejet in bo šel po dinamiki, kot je predvidena, da se torej od januarja 2021 povzraja in računava po formuli glede na življenjske stroške.

V to materijo nimam namena posegati. Rad pa bi spodbudil socialne partnerje, da bi se začeli pogovarjati o tarifnih razredih, in to tako, da bi se prvi tarifni razred v kolektivnih pogodbah postavil na raven minimalne plače in da se od tam gradi naprej.

Verjamem v to, da je za pošteno delo treba dobiti pošteno plačilo. Še vedno marsikdo v Sloveniji reče, da se pri nas ne splea delati. Najti moramo način, da bomo plače postavili tako, da bo delo primerno ovrednoteno in da bo tudi plačilo motiviralo ljudi. Da ne bo prea računavanja, ali se splea delati.

Izhajam iz Koroške, iz delavskega okolja in delavske družine. Vidim realnost ljudi, ki delajo za zelo nizko plačo. To človeku ne daje dostojanstva. Večina si nas želi delati in se z delom oblikovati, dokazati in si graditi samospoštovanje, ko vidimo svoje rezultate. Kako bomo nekomu s plačo, ki je nižja od minimalne, rekli, da ima dostojanstvo? Ljudje se počutijo neslišani.

Vem, da bo poseganje v tarifne razrede trd oreh, marsikdo mi je svetoval, naj to pustim pri miru, ker nisem prvi s takšno zamisljo, a ni še nikomur uspelo. Vendar mislim, da je moje poslanstvo tudi spodbujati k reševanju takih na videz nerešljivih vprašanj. Verjamem v socialni dialog, to leto vlada predseduje ekonomsko-socialnemu svetu, in menim, da je to lahko eno izhodišče.

Ločitev družinske in socialne politike ste zapisali v koalicijsko pogodbo, to je tudi ena od usmeritev vaše stranke. Jo nameravate udejanjiti?

Družina z otroki, ne glede na to, koliko jih ima, si v Sloveniji ne more vnaprej izračunati, kaj ji pripada, ko se spremeni neko stanje – ko nekdo dobi ali izgubi službo, se mu poveča ali zmanjša dohodek, se rodi še en otrok. Številni se na nas obračajo s to pomanjkljivostjo naše družinske politike.

Toliko je predpisov in pravilnikov za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, da je to nepregledno in birokratsko, preobremenjuje pa tudi zaposlene na centrih za socialno delo.

Potrebujemo bolj človeški, preprost in pregleden sistem. Kako lahko do tega pride-mo? Če pogledamo nemški sistem, imajo otroški dodatek, ki sicer ni univerzalen, a se temu

približuje. Ob pregledu različnih sistemov bomo šli v smer večje predvidljivosti in preglednosti, predvsem pa, da bi bilo bolj prijazno za uporabnike.

Trud bi usmerili v to, da bi se otroški dodatki približevali temu, da bi vzpostavljali enakost med otroki. Zakaj je četrti od mojih otrok upravičen do toliko večjega ali manjšega zneska kot prvi ali obratno?

Potrebujemo tako socialno politiko, da je pregledna, preprečuje zlorabe in pomaga tistim, ki sami zase ne morejo poskrbeti. Vzvodi družinske politike pa so drugačni. Družinska politika želi podpreti družino v tem, za kar se je sama odločila. Družine potrebujejo predvidljivost.

Najprej bomo pogledali sistem otroških dodatkov in dohodninske olajšave za vzdrževane družinske člane. Po nekaterih analizah, če pogledamo oba, delujeta skupaj dokaj univerzalno. Z dobrim občutkom je treba pristopati k temu. Dohodninska olajšava je odličen ukrep, ker nagradi aktivne, ima pa pomanjkljivost predvsem pri tistih, ki imajo nižje dohodke in več otrok, kar se zdaj pokompenzira z otroškimi dodatki.

NSI je avtorica zakona o osebni asistenci, ki je številnim ljudem omogočil neodvisno življenje, slišati pa je tudi kritike, da nima varovalk, da denar ne bi šel kam, kamor ni mišljeno. Predvidevalo se je, da bo izdatek osem milijonov evrov, lani je ministrstvo plačalo 32 milijonov, za letos je napoved še precej višja. Ali je rezultat zakona tak, kot ste ga pričakovali? Pripravljate kake popravke?

Rezultat tega zakona je, da ima približno 1400 najtežjih invalidov pravico, ki jim pripada. Za najbolj pomoči potrebnim članom v naši družbi, ki zase ne morejo poskrbeti in so bili do sprejetja zakona prepuščeni dobri volji in raznim razpisom, smo sistemsko priznali pravico in jim dali pomoč. S tem je osnovni namen zakona dosežen in smo zadovoljni.

Drži, da so finančne posledice višje, kot so bile predvidene. Ko je zakon nastajal, smo se naslonili na napoved inštituta za socialno varstvo, ki je naredil raziskavo in analizo predvidenih potreb ocenil na osem milijonov evrov. Zdaj pa je to nekajkrat večje. Ravno zaradi tega bomo pristopili k spremembam, šli bomo v smer boljše podpore strokovnim komisijam, ki odločajo o pravicah. Več kritik je bilo usmerjenih prav v to. Nekaj popravkov bo tudi na izvedbeni strani, najbrž bo tudi več nadzora, ocenjujem, da so moji predhodniki pri tem nekoliko zamudili, ko so že bili opozorjeni. Ne bi rad napovedoval kakih radikalnih ukrepov, ker je zadeva občutljiva.

Ko ste postali minister, so vas označevali kot novince v politiki na državni ravni.

Dejansko je bila največja sprememba zame kontekst oziroma raven dela. Ni me motilo, da so me označili za novince. Upam, da sem v tem intenzivnem mesecu in pol pokazal, da je to prej prednost kot pa hiba. Mislim, da znam

ravno zaradi tega prinesli svežino. Sem odprte glave in ne nosim nahrbtnikov, ki bi me obremenjevali. Upam, da dokazujem, da novinec pomeni tudi nov zagon in novo energijo. Zadnjih pet let sem posebej intenzivno spremljal predsednika NSi Mateja Tonina in delal z njim, tudi v kabinetu predsednika državnega zbora, kar mi je dalo veliko izkušenj.

V vladni ekipi se počutim dobro, vključil sem se v novo okolje, kjer moram na eni strani sebe postaviti v resorju in hkrati najti svoje mesto znotraj vlade ter znati uveljaviti interese resorja. Prijetno sem presenečen nad celotno ekipo.

Ko omenjate nahrbtnike – kako komentirate zadnja razkritja o nabavi zaščitne opreme?

Kot sem že omenil, smo kot vlada prisegli in se še isti trenutek podali na delo. Težko si je predstavljati, kako zelo hitro smo morali postati operativni, jaz sem predajo poslov na ministrstvu izvedel v soboto po petkovi prisegi in prvi seji vlade. Nato smo ves konec tedna in vse dni z ekipo že pripravljali protikrizne ukrepe. Čeprav naše ministrstvo v nabavo zaščitne opreme ni vključeno, pa zbiramo potrebe organov in zavodov pod našim okriljem s terena, kamor spadajo tudi domovi za starejše. Postavili smo dober sistem prenosa informacij, predvsem z zbiranjem vseh potreb po opremi in kadrih. S terena so prve tedne prihajala predvsem poročila o pomanjkanju zaščitne opreme, saj zalog pred nastopom te vlade ni bilo.

V takšni situaciji, ki se je do danes stabilizirala prav zaradi hitrega ukrepanja, smo bili vsi pod hudimi časovnimi in izvedbenimi pritiski, kar velja tudi za kolege z drugih ministrstev. Verjamem, da se bodo vse nejasnosti v zvezi z nabavami raziskale in da bo z dokazi ustrezno zadoščeno kriterijem preglednosti in smotrnosti javne porabe. Obenem pa naj se preišče tudi odgovornost za prazna skladišča zaščitne opreme, ki so nas postavljala pred izjemno težko preizkušnjo na začetku mojega ministrovanja. Vodstva domov starejših in drugi socialnovarstveni zavodi so bili na robu obupa.

Kako bodo razkritja in dogajanja zadnjih dni vplivala na delo vlade in odnose v koaliciji?

Kot že nekajkrat omenjeno, je ta vlada od prvega trenutka polno operativna, kar nenehno dokazujemo. Osebnostno lahko jamčim, da je ves naš trud usmerjen v obvladovanje posledic epidemije in zagotavljanje čim bolj normalnega življenja po njej. Koalicija je svoje možnosti realno ocenila in namere zapisala v koalicijsko pogodbo, ki ostaja kompas našega delovanja. Tu ne pričakujem večjih sprememb, saj je tudi predsednik vlade zelo operativno narav-

nan. Tudi naša stranka, kot gotovo vsi koalicijski partnerji, želi predvsem z rezultati dela pokazati svojo zrelost in učinkovitost. S krizo so resda prišle situacije izjemnih obremenitev, tako osebnih kot poklicnih.

Tudi pričakovanja javnosti so visoka, kar je upravičeno. Sam nimam težav s poročanjem in predstavljanjem v medijih, dejaven sem tudi na družabnih omrežjih, kjer z ekipo zagotavljamo informacije vsakomur, ki po njih sprašuje. Osredotočeni smo na delo, ki ga želimo opraviti po najboljših močeh, in verjamem, da bo to dobra popotnica za naslednje volitve. Priložnost imamo, da tudi tiste, ki nas še ne poznajo dovolj, prepričamo o našem znanju in izkušnjah ter si pridobimo naklonjenost z rezultati svojega dela.

Ob koncu pogovora bi rad še čestital vsem ob prazniku dela. Delo je visoko na lestvici naših vrednot, poleg družine in zdravja. Vse to nam daje smisel življenja. Slovenci radi delamo. Zato vem, da marsikom letošnji prvi maj, ki ga morda preživlja doma, na čakanju, vzbuja tudi nelagodje in skrb. Po drugi strani pa smo mnogi odkrili novo razsežnost usklajevanja družinskega in poklicnega življenja. Ne vemo čisto točno, kaj nam bo prinesel čas po koronavirusu, zagotovo pa vemo, da bomo vse težave premagovali skupaj, morebitne spremembe pa zasnovali tako, da bodo predstavljale najboljši odgovor na izzive tega časa! Kot minister za delo bom storil vse, kar bo v moji moči, da ohranimo čim več delovnih mest in da delavke in delavci to krizo prebrodijo s čim manj težavami.

“ Največja težava našega pokojninskega sistema je – poleg tega, da se razmerje med aktivnim prebivalstvom in upokojnenci neugodno obrača – nezaupanje vanj. Mladi ne pričakujejo, da bodo kaj imeli od njega. Kot minister želim najprej to obrniti in vrniti zaupanje vanj. Kako? Tako, da bo sistem bolj transparenten.

“ Bolj bi se odredotočil na to, kako podjetjem in zaposlenim pomagati, da najdejo dolgoročno sodelovanje, nikakor pa ni čas, da bi se sploh pogovarjali o kakem lažjem odpuščanju. Pomagati je treba zadeve na novo zagnati in iskati odgovore na izzive novih razmer.

“ Izhajam iz Koroške, iz delavskega okolja in delavske družine. Vidim realnost ljudi, ki delajo za zelo nizko plačo. Večina si nas želi delati in se z delom oblikovati, dokazati in si graditi samospoštovanje, ko vidimo svoje rezultate. Kako bomo nekemu s plačo, ki je nižja od minimalne, rekli, da ima dostojanstvo?

“ Če smo prej ugotovili, da je koronakriza za trg dela prinesla nekatera spoznanja, ki bodo lahko temelj za novo vizijo, je pri domovih za starejše kriza naplavila vse težave, ki so se že dolgo skrivale pod površjem. Problemom, kot je finančna in kadrovska podhranjenost domov, se ni posvečalo pozornosti že več kot desetletje.

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo proslo razmnoževati in distribuirati!